

Anvendelse af Spædbarnsterapiens metode, i pædagogisk og behandlingsmæssig praksis.

Spædbarnsterapien kan anvendes på mange måder. Den kan væsentligst anvendes i **terapi**, hvor vi arbejder med tidlige traumer, og den kan anvendes i **daglig praksis**, i samspil med andre mennesker, for eksempel børn. Dette notat vægter spædbarnsterapiens metode anvendt i pædagogisk praksis, i "her og nu situationer".

To eksempler er blevet tilbagevendende i vores undervisning på uddannelsen.

- Bruno Bettelheims eksempel med drengen der bygger et tårn af klodser. Eksemplet fremhæves, når vi taler om empati, om at kunne indleve os i et andet menneskes følelse. Drengen har lavt selvværd, og derfor er han sårbar. Pædagogen ser ham med hans følelse, og kommer ham i møde i ord og handling. Hun anvender spædbarnsterapiens metode.

Eksemplet kan læses i bogen: "Den nænsomme anbringelse." Inger Thormann og Charlotte Guldberg. Hans Reitzels Forlag 2011, side 13.

Og i bogen: "Hånden på hjertet. Omsorg for det lille barn i krise." Inger Thormann og Charlotte Guldberg. Hans Reitzels Forlag 1995. Kap. 4. side 163.

- Eksemplet med Nicklas, der fødes af sin stofmisbrugende mor, der allerede da han er to dage gammel, må tilbage til fængslet, hvor hun afsoner en dom. Nicklas "mister" sin mor. Han er sårbar, abstinent, og morderen forsvinder for ham. Pædagogen Therese ser ham med hans smerte, og hun kommer ham i møde og tilbyder ham hjælp/beskyttelse ved hjælp af spædbarnsterapiens metode.

Eksemplet kan læses i bogen Spædbarnsterapi af Inger Thormann og Inger Poulsen, Hans Reitzels Forlag 2013, side 110.

Og i bogen: "Med hjerte og forstand. De tidlige anbringelser." Inger Thormann og Charlotte Guldberg. Hans Reitzels Forlag 2003. Kap. 4. side 127.

Når vi anvender Spædbarnsterapiens metode, ser vi barnet med dets følelse, og vi kommer barnet i møde. Dette gør vi med ord, med attitude, vores krop, vores gestus og mimik. Vi viser barnet, at vi er parate og lydhøre. Vi er ikke anmassende, snarere tilbageholdne og respektfulde, men dog tydelige.

I eksemplet med drengen, der bygger et tårn af klodser, som netop da det er færdig bygget, bliver væltet af et andet barn, forstår pædagogen sin rolle. Hun observerer drengen, og hun ser hans følelse og kommer ham i møde. Hun bruger sine empatiske evner til at forstå, hvad der er vigtigt at sige og gøre.

Hun sætter sig ned på gulvet ved siden af ham:

"I dag lykkedes det for dig, at bygge et højt tårn. Hvor er det fantastisk.

Jeg så det.

En anden dreng skubbede til det, så det væltede.

Nu ligger klodserne her rundt på gulvet. Det er sådan det er."

Tabet af tårnet viser sig ikke at være det væsentligste.

Det væsentligste er, at drengen overvandt sine negative forventninger til egen formåen. Havde pædagogen ikke sat ord på tabet, "det blev væltet. Nu ligger klodserne her på gulvet", var det måske ikke blevet så tydeligt, at det var processen, der var vigtig og ikke det konkrete tab. Drengens attitude viste pædagogen, hvilken vej hun skulle gå. De ord som pædagogen siger giver drengen håb.

"I dag lykkedes det for dig. Det er en helt særlig dag.

Jeg talte klodserne efterhånden, som du fik dem lagt, der var 12 klodser, tårnet var højt.

Skal vi prøve at bygge et tårn af 12 klodser, så vi kan se, hvor højt det var? Drengen nikker og smiler. Sammen bygger de et nyt tårn. Der bliver taget et billede af det til barnets fotomappe, og den usikre dreng med det lave selvværd vil senere kunne få hjælp til at huske, at han klarede noget, som han ikke troede at han kunne, og eksemplet bliver hermed for ham en "egostyrkende erindring"."

I eksemplet med Nicklas, møder vi et abstinent spædbarn, der er blevet forladt af sin mor 2 dage gammel. Han bliver nedtrappet, med fenemal og opiomsdråber på Hvidovre Hospital. Når nedtrapningen er afsluttet, skal han have ophold på Skodsborg Observations og behandlingshjem. Der tages en beslutning om, at den pædagog, der skal være hans primærpædagog, når han kommer til Skodsborg,

skal indlede kontakten til ham, mens han er på hospitalet, og på den måde bygges der bro mellem hans liv på hospitalet og hans liv på Skodsborg.

Pædagogen hedder Therese og hun er fortrolig med Spædbarnsterapiens metode. Therese er sammen med Nicklas på hospitalet i 5 dage om ugen af 4 timer.

Therese møder Nicklas respektfuldt. Uden at røre ham siger Therese:

Goddag Nicklas. Jeg hedder Therese. Jeg er pædagog på Skodsborg, hvor du skal flytte til, når du ikke har brug for at være på hospitalet mere.

Jeg ved, at du har det svært, at du har ondt i din krop, og får medicin, der skal hjælpe dig.

Du må undre dig over, hvor din mor blev af.

Hun blev pludselig væk for dig.

Din mor kunne ikke blive hos dig.

Din mor er i fængsel, og hun kan ikke selv bestemme, hvornår hun kommer og besøger dig.

Men hun kommer.

I denne første kontakt med Nicklas, anvender Therese Spædbarnsterapiens metode. Hun tager direkte kontakt med Nicklas og møder ham respektfuldt. Hun præsenterer sig for ham, fortæller om fakta i hans liv og om hans mor, og hun giver ham håb.

For en pædagog, der er fortrolig med spædbarnsterapien og dens metode, er denne indfaldsvinkel helt naturlig. Uanset alder, vil barnet føle sig set og mødt med sin smerte, sine tab. Når denne del er på plads, kan der blive plads til at arbejde med relationen til både mor og Therese.

Vi møder Nicklas igen, da han er ca. 11 måneder.

Da Nicklas var 11 måneder gammel, skulle Therese på tre ugers sommerferie. Vi vidste alle, at det ville blive en svær tid for ham. I nogle uger inden de skulle sige farvel til hinanden, bar Therese et lille bomuldstørklæde døgnet rundt. Da hun tog afsked med Nicklas, sagde hun blandt andet til ham, at hun håbede, at han kunne bruge tørklædet, mens hun var væk. Tørklædet fik plads i sengen sammen med mors t-shirt.

En dag, midt i forløbet, sad Nicklas ude på gulvet, trist og indadvendt. Hans sekundære omsorgsperson, der var i færd med at give et spædbarn flaske, så det og sagde: " Nicklas, jeg tror, du tænker på Therese". Pædagogens ord fik Nicklas til at kravle ind i soveværelset, han

rejste sig op ved sin seng, fik fat i tørklædesnippen og trak tørklædet til sig. Han kravlede med tørklædet tilbage til stuen, satte sig, hvor han før sad, og nussede med Thereses tørklæde. Pædagogen sagde: "Jeg ved, at du savner Therese, hvor er det godt, at du har hendes tørklæde". "Therese har ferie. Therese er væk i lang tid. Therese kommer igen."

Igen bliver det tydeligt, at pædagogen ser Nicklas med hans smerte, med hans savn. Hun indlever sig i hans følelser og sætter ord på. Nicklas bliver både set og mødt. Han får lov til at savne sin elskede pædagog, og han bliver mindet om, hvordan han kan finde lidt trøst i sansningen af hende via tørklædet. Pædagogen giver ham håb.

Eksempel Signe.

Signe er født af stofmisbrugende forældre. Hun tilbringer sine første tre måneder på en familieinstitution sammen med sine forældre og sine to ældre søskende. Da hun viser tydelige tegn på mistro, anbringes hun tre måneder gammel på Skodsborg Observations og behandlingshjem.

Vi ser en lille pige, der trækker sig tilbage fra kontakt med andre mennesker. Hun unddrager sig både krops- og øjenkontakt. Kommer primærpædagogen for tæt på, fokuserer Signe på sin hånd, som hun løfter op foran sit ansigt. Når hun vågner efter lur i sin barnevogn, kalder hun ikke, men ligger helt stille med løftet arm, mens hun kigger på sin hånd.

Vi beslutter os for en intervention, der væsentligst indebærer kontakt på Signes præmisser. Vi insisterer på kontakt, og Signe viser, at hun kan have kontakt med sin primærpædagog Elsebet, når der er en afstand på 1½ m. imellem dem.

Elsebet anvender Spædbarnsterapiens metode. Hun siger blandt andet til Signe:

"Signe, vi ser, at du har svært ved at have øjenkontakt med andre, og vi ser, at du har svært ved at være på arm.

Det er der en grund til. Jeg tænker, at du har erfaringer, der gør dig bange. Jeg vil hjælpe dig, så godt jeg kan.

Jeg ser, at du kan have øjenkontakt med mig, når jeg ikke er for tæt på dig.

Det er godt.

Jeg vil respektere dit ønske om ikke at være for tæt.

Jeg er sikker på, at du en dag vil have tillid til, at andre mennesker vil dig det godt.

Jeg hjælper dig."

Elsebet ser Signe som et omsorgs svigtet og sårbart barn, der er meget reserveret i sit møde med andre. Signe unddrager sig kontakt, vender sig væk, mod sit eget indre, i risiko for at blive helt væk.

Elsebet fortæller på det konkrete plan Signe, hvad hun har observeret, og hvad hun vil gøre. Hun italesætter Signes vanskeligheder, og hun giver håb om, at der vil ske en positiv forandring.

Ovennævnte eksempler er alle hentet fra døgninstitutioner. Men eksemplerne findes alle steder, hvor de voksne er optagede af at møde barnet, der hvor det er.

I bogen Spædbarnsterapi (Inger Thormann og Inger Poulsen) kapitel 13, side 158-168, beskriver vi, hvordan barnets liv i vuggestuen, børnehaven og skolen også kalder på, at pædagoger er opmærksomme på, til hvilken stor hjælp spædbarnsterapiens metode kan være i det daglige praktisk- pædagogiske arbejde med børn.

Inger Thormann og Inger Poulsen.